

Byla C-324/23 [Myszak]¹**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. gegužės 25 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. spalio 26 d.

Ieškovai:

OF

EI

RI

Atsakovas:

Getin Noble Bank S.A.

Pagrindinės bylos dalykas

Vartotojai (ieškovai) su banku (atsakovu) sudarė būsto paskolos sutartį, indeksuotą pagal Šveicarijos franko (CHF) kursą ir iki šiol negrąžino visų sutartų įmokų. Jie prašė pripažinti, kad šioje sutartyje buvo nustatytos nesąžiningos sąlygos, pačią sutartį pripažinti negaliojančia ir įpareigoti banką grąžinti sumokėtas įmokas.

Kadangi buvo pradėtas atsakovo banko priverstinis pertvarkymas, ieškovai kreipėsi dėl laikinųjų apsaugos priemonių, t. y. prašė sulaikyti tolesnes paskolos įmokas, kurių dėl pertvarkymo ir numatomo atsakovo banko bankroto nebebus galima išieškoti.

¹ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Prejudicinio klausimo esmė ir teisinis pagrindas

Nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias banko, pradėjus jo priverstinį pertvarkymą, atžvilgiu neteisėta tenkinti vartotojo prašymą taikyti laikinąją apsaugos (reikalavimo užtikrinimo) priemonę, kuria teismo proceso metu sustabdomas prievolės mokėti paskolos įmokas pagal paskolos sutartį, kurią teismas gali pripažinti negaliojančia dėl neleistinų sutarties sąlygų pašalinimo iš šios sutarties, vykdymas vien dėl to, kad buvo pradėtas priverstinis šio banko pertvarkymas, suderinamumas su Tarybos direktyvos 93/13/EEB 6 straipsnio 1 dalimi ir 7 straipsnio 1 dalimi bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES 70 straipsnio 1 ir 4 dalimis.

Prejudicinis klausimas / prejudiciniai klausimai

Ar 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus[,] ir 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema, 34 straipsnio 1 dalies b ir g punktai bei 70 straipsnio 1 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias banko, kurio atžvilgiu pradėtas priverstinis pertvarkymas, atžvilgiu neleidžiama tenkinti vartotojo prašymo, kad teismas taikytų laikinąją apsaugos (reikalavimo užtikrinimo) priemonę, kuria teismo proceso metu sustabdomas prievolės mokėti paskolos ir palūkanų įmokas pagal paskolos sutartį, kurią teismas gali pripažinti negaliojančia iš jos pašalinus nesąžiningas sąlygas, vykdymas, vien dėl to, kad šis bankas yra priverstinai pertvarkomas?

Nurodomos Europos Sąjungos teisės nuostatos ir Teisingumo Teismo jurisprudencija

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 169 straipsnio 1 dalis.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnis.

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais ketvirta, dvidešimt pirma ir dvidešimt ketvirta konstatuojamosios dalys, 6 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 1 dalis.

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, 50 ir 130 konstatuojamosios dalys, taip pat 34 ir 70 straipsniai.

Teisingumo Teismo sprendimai:

2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimas *Francisco Gutierrez Naranjo*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, ECLI:EU:C:2016:980,

2012 m. birželio 14 d. Sprendimas *Banco Español de Credito SA*, C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349,

1990 m. birželio 19 d. Sprendimas *Factortame*, C-213/89, EU:C:1990:257,

2001 m. sausio 11 d. Sprendimas *Siples*, C-226/99, EU:C:2001:14,

2007 m. kovo 13 d. Sprendimas *Unibet*, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163,

2014 m. rugsėjo 10 d. Sprendimas *Kusionova*, C-34/13, EU:C:2014:2189,

2013 m. kovo 14 d. Sprendimas *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164,

2019 m. birželio 26 d. Sprendimas *Kuhar*, C-407/18, EU:C:1990:257,

2022 m. gegužės 5 d. Sprendimas *Banco Santander SA / J.A.C.*, C-410/20, ECLI:EU:C:2022:351.

2016 m. spalio 26 d. Nutartis *Ismael Fernandez Oliva*, priimta sujungtose bylose C-568/14–C-570/14, EU:C:2016:828.

2020 m. lapkričio 19 d. generalinės advokatės Juliane Kokott išvada byloje *Banco de Portugal, Fondo de Resolución, Novo Banco SA/VR*, C-504/19, ECLI:EU:C:2020:943.

Nurodytos nacionalinės teisės aktų nuostatos

Ustawa z 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (1964 m. balandžio 23 d. Civilinis kodeksas (toliau – CK)) 385¹ straipsnis:

„1. Su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra jam privalomos, jeigu jose vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriose apibrėžiami pagrindiniai šalių įsipareigojimai, įskaitant kainą arba užmokestį, jeigu jos suformuluotos aiškiai.

2. Jei sutarties sąlyga pagal 1 dalį nėra privaloma vartotojui, šalis saisto likusios sutarties sąlygos.

3. Sutarties nuostatos, dėl kurių nebuvo susitarta individualiai, yra tos, kurių turiniui vartotojas nedarė realios įtakos. Tai visų pirma taikoma sutarties nuostatoms, perimtomis iš kontrahento vartotojui pasiūlytos tipinės sutarties.

4. Pareiga įrodyti, jog dėl sąlygos buvo atskirai derėtasi, tenka tam, kuris ją remiasi“.

CK 405 straipsnis:

„Be teisinio pagrindo kito asmens sąskaita turinės naudos gavęs asmuo privalo grąžinti gautą naudą natūra, o jei tai neįmanoma, atlyginti jos vertę“.

CK 410 straipsnis:

„1. Pirmesnių straipsnių nuostatos taikomos, be kita ko, nepagrįstai įvykdytiems įsipareigojimams.

2. Įsipareigojimai yra įvykdyti nepagrįstai, jeigu juos įvykdęs asmuo jokių įsipareigojimų apskritai neturėjo arba jų neturėjo asmeniui, kuriam juos įvykdė, arba jeigu išnyko įsipareigojimų vykdymo pagrindas, arba nebuvo pasiektas numatytas įsipareigojimų įvykdymo tikslas, arba jeigu teisės aktas, kuriuo buvo grindžiami įsipareigojimai, negaliojo ir po įsipareigojimų įvykdymo netapo galiojantys”.

Ustawa z 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (1964 m. lapkričio 17 d. Civilinio proceso kodekso (toliau – CPK)) 189 straipsnis.

CPK 730¹ straipsnis:

„1. Bet kuri bylos šalis arba bylos dalyvis gali prašyti taikyti laikinąją apsaugos priemonę, jei pagrindžia savo reikalavimą ir teisinį suinteresuotumą laikinosios apsaugos priemonės taikymu.

2. Teisinis suinteresuotumas laikinosios apsaugos priemonės taikymu yra, kai dėl šios priemonės netaikymo taptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga įvykdyti byloje priimtą sprendimą arba būtų kitaip neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasiekti bylos nagrinėjimo tikslą..

2.¹ <...> Teisinis suinteresuotumas laikinosios apsaugos priemonės taikymu laikomas pagrįstu, jei laikinąją apsaugos priemonę prašo taikyti ieškovas, reikalaujantis sumokėti pagal komercinį sandorį, kaip tai suprantama pagal Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (2013 m. kovo 8 d. Įstatymas dėl kovos su pernelyg uždelstais mokėjimais pagal komercinius sandorius), kai šio sandorio vertė neviršija septyniasdešimt penkių tūkstančių zlotų, o reikalaujama suma nebuvo sumokėta ir nuo jos mokėjimo termino suėjimo dienos praėjo bent trys mėnesiai.

3. Priimdamas sprendimą dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones teismas turi atsižvelgti į bylos šalių interesus taip, kad užtikrintų tinkamą teisinę apsaugą gavėjui ir neįpareigotų skolininko daugiau, nei būtina“.

CPK 731 straipsnis

CPK 755 straipsnis

„1. Jeigu prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones nesusijęs su piniginiiais reikalavimais, teismas nurodo taikyti apsaugos priemones, kurios, jo nuomone, yra tinkamos atsižvelgiant į bylos aplinkybes, neatmetant galimybės taikyti apsaugos priemones, numatytas piniginiams reikalavimams. Teismas turi teisę:

- 1) bylos nagrinėjimo metu nustatyti bylos šalių arba proceso dalyvių teises ir pareigas;*
- 2) uždrausti perleisti su šia byla susijusį turtą ar teises;*
- 3) sustabdyti teismo sprendimo vykdymą ar bet kurią kitą atitinkamo sprendimo vykdymo procedūrą; <...>“*

Ustawa z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (2003 m. vasario 28 d. Bankroto įstatymas) 146 straipsnis

Ustawa z 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (2016 m. birželio 10 d. Bankų garantijų fondo, indėlių draudimo sistemos ir priverstinio pertvarkymo įstatymas) 135 straipsnis, ypač 4 dalis:

„4. Priverstinio pertvarkymo metu pertvarkomo subjekto atžvilgiu negali būti pradėtos jokios priverstinio vykdymo ar reikalavimų užtikrinimo procedūros.“

Glaustas faktų ir bylos nagrinėjimo eigos išdėstymas

- 1 2007 m. OF kartu su savo tėvais RI ir EI su atsakovu *Getin Noble Bank SA* Varšuvoje sudarė CHF indeksuotos ir hipoteka užtikrintos paskolos sutartį 185 375,71 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 40 000 EUR) sumai 360 mėnesių laikotarpiui. Pagal sutarties 9 straipsnio 2 dalį paskolos suma išmokėjimo dieną turėjo būti konvertuota į CHF pagal banko lentelėje nurodytą pirkimo kursą. Pagal sutarties 10 straipsnio 3 dalį paskolos įmokos (apskaičiuotos Šveicarijos frankais) turėjo būti konvertuojamos į zlotus pagal įmokos mokėjimo dieną banko lentelėje nurodytą pardavimo kursą.
- 2 Paskola buvo panaudota nekilnojamojo turto pirkimo kainos daliai padengti ir išlaidoms, susijusioms su paskolos ėmimu, apmokėti. Paskolos sutartyje buvo numatyta, kad pagrindinė paskolos suma bus konvertuojama į Šveicarijos frankus (CHF) pagal banko nustatytą pirkimo kursą, o įmokos, apskaičiuotos frankais, bus mokamos pagal taip pat banko nustatytą pardavimo kursą. Ieškovams buvo pateikta informacija apie palūkanų normos ir valiutos kurso pasikeitimo poveikį; tam buvo pateikta lentelė, kurioje palyginamos paskolos įmokos tais atvejais, jeigu paskolos suma padidėtų 20 proc. ir jeigu valiutos keitimo kursas padidėtų

9,21 proc. (kuris atitinka skirtumą tarp didžiausių ir mažiausių tarifų per pastaruosius metus).

- 3 2022 m. rugsėjo 29 d. Bankų garantijų fondas, vadovaudamasis Bankų garantijų fondo įstatymu, priėmė sprendimą pradėti atsakovo banko priverstinį pertvarkymą naudojant laikinos įstaigos sukūrimo priemonę. Šiuo sprendimu buvo įsteigtas naujas subjektas *VELO Bank SA*, jam buvo perduotos beveik visos atsakovo *Getin Noble Bank SA* teisės ir pareigos, išskyrus turtines teises, kylančias iš faktinių, teisinių veiksmų ar deliktų, susijusių su kredito ir paskolos sutartimis Šveicarijos frankais (CHF) arba indeksuotomis pagal Šveicarijos franko (CHF) kursą, ir iš šių turtinių teisių kylančius reikalavimus, įskaitant tuos, kuriuos apima civilinės ir administracinės bylos, neatsižvelgiant į jų pareiškimo datą. Tai reiškia, kad banko turtą daugiausia sudaro reikalavimai pagal paskolų sutartis, kuriose, kaip ir ieškovų sutartyje, yra nesąžiningų sutarties sąlygų ir kurias taip pat galima ginčyti atgaline data. Dėl šio sprendimo kitas teismas pateikė prejudicinį klausimą byloje C-118/23.
- 4 Žiniasklaidoje paskelbtuose Bankų garantijų fondo pareiškimuose teigiama, kad per metus bus pateiktas prašymas pripažinti atsakovą banką nemokiu ir jį likviduoti.

Pagrindiniai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 5 Ieškovai (paskolos gavėjai) pareiškė ieškinį šiam teismui ir prašo pripažinti minėtą sutartį negaliojančia ir priteisti 48 352,97 PLN ir 27 171,82 CHF (pagal dabartinį valiutos kursą tai sudaro maždaug 95 proc. išmokėtos pagrindinės sumos), taip pat įstatymų nustatytas palūkanas ir bylinėjimosi išlaidas. Ieškovai nurodė, kad paskolos sutartyje buvo neleistinų nuostatų dėl paskolos sumos indeksavimo užsienio valiuta. Reikalaujama suma – tai ieškovų atliktų mokėjimų suma, kuri yra atsakovo nepagrįstai gauta nauda. Nepatenkinus šio reikalavimo, ieškovai prašė leisti toliau vykdyti sutartį, kai iš jos bus pašalintos nesąžiningos sąlygos.
- 6 Atsakovas bankas prašo atmesti ieškinį ir priteisti bylinėjimosi išlaidas. Atsakovas pareiškė oficialius prieštaravimus ir neigė, kad sutarties nuostatos buvo neleistinos. Jis pateikė dokumentus, patvirtinančius šių nuostatų teisėtumą. Jis taip pat teigė, kad bankas turi teisę reikalauti grąžinti visą išmokėtą paskolos sumą ir atlygį už jos naudojimą.
- 7 Pradėjus pertvarkymą, ieškovai pateikė prašymą taikyti reikalavimo užtikrinimo priemonę – pripažinti sutartį negaliojančia, taip pat nustatyti bylos šalių teises ir pareigas bylos nagrinėjimo laikotarpiui:
  - i. sustabdyti prievolę mokėti sutartyje nurodyto dydžio įmokas joje nurodytais terminais per laikotarpį nuo ieškinio pareiškimo iki galutinio bylos išnagrinėjimo,
  - ii. uždrausti atsakovui nutraukti sutartį savo iniciatyva,

iii. uždrausti atsakovui pateikti Ekonominės informacijos biurui informaciją apie tai, kad ieškovai negrąžino paskolos nuo reikalavimo užtikrinimo priemonės suteikimo dienos iki galutinio bylos išnagrinėjimo.

Glaustas kreipimosi pagrindimas

- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas jau yra pateikęs prejudicinį klausimą panašioje byloje dėl bendros galimybės taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones sustabdant paskolos sutarties vykdymą ir joje pateikti argumentai tebegalioja (C-287/22). Visų pirma, nacionalinio teismo nuomone, leidžiama suteikti reikalavimo užtikrinimo priemonę, t. y. sustabdyti prievolę mokėti paskolos įmokas. Esminis šios bylos faktinių aplinkybių skirtumas yra tas, kad buvo pradėtas priverstinis atsakovo banko pertvarkymas, o tai turi esminių pasekmių reikalavimo užtikrinimo priemonių procedūros inicijavimo priimtinumui ir jau pradėtos procedūros tęstinumui.
- 9 Teisingumo Teismas yra daug kartų pateikęs bendro pobūdžio argumentus dėl būtinybės suteikti nacionaliniams teismams galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų užtikrintas visiškas teismo sprendimų dėl teisių, kuriomis remiamasi pagal Sąjungos teisę, veiksmingumas (žr. 1990 m. birželio 19 d. Sprendimo *Factortame*, C-213/89, EU:C:1990:257, 21 punktą; 2001 m. sausio 11 d. Sprendimo *Siples*, C-226/99, EU:C:2001:14, 19 punktą; 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, 67 punktą).
- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas darė prielaidą, kad į sutartį įtraukus neleistinas sutarties nuostatas, kuriomis vartotojui nustatoma valiutos kurso rizika ir kuriose yra nuoroda į banko nustatytus valiutos kursus, visa sutartis negali toliau galioti, kai iš jos pašalinamos šios nesąžiningos nuostatos, o tai prilygsta jos negaliojimui pagal nacionalinę teisę (CK 385¹ straipsnis). Todėl kiekviena negaliojančios sutarties šalis turės teisę pareikšti reikalavimą kitai šaliai dėl įvykdytų įsipareigojimų atlyginimo (CK 410 straipsnis), o šiuos reikalavimus taip pat bus galima patenkinti įskaitymo būdu.
- 11 Pagal CK 385¹ straipsnio nuostatas į Lenkijos teisę perkeliama Direktyva 93/13. Todėl ši nuostata turėtų būti aiškinama taip, kad būtų kuo veiksmingiau pasiekti šios direktyvos tikslai. Kaip Teisingumo Teismas jau pažymėjo, Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nesąžininga pripažinta sutarties sąlyga iš principo turi būti laikoma niekada neegzistavusia, todėl ji negali sukurti padarinių vartotojui. Taigi teismo konstatavimas, jog tokia sąlyga yra nesąžininga, iš principo turi lemti vartotojo faktinės ir teisinės situacijos, kurioje jis būtų, jeigu nebūtų minėtos sąlygos, atkūrimą. Nacionalinio teismo pareiga netaikyti nesąžiningos sutarties sąlygos, pagal kurią privaloma mokėti sumas, kurios, kaip vėliau paaiškėja, yra nepagrįstos, iš principo reiškia atitinkamą restitucinį poveikį šių sumų atžvilgiu (žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Francisco Gutierrez*

Naranjo, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, ECLI:EU:C:2016:980, 61, 62 punktus).

- 12 Kai nesąžiningų sutarties sąlygų panaikinimas susijęs su paskolos sutarties pripažinimu negaliojančia, taikant restituciją atsiranda reikalavimas bankui grąžinti pagal paskolos sutartį sumokėtas sumas. Tokiu būdu vartotojas tampa banko kreditoriumi ir savo reikalavimą gali įgyvendinti priverstinio vykdymo būdu (gavęs teismo sprendimą) arba atlikdamas įskaitymą su banko reikalavimu grąžinti sumokėtą paskolos sumą. Pradėjus priverstinį pertvarkymą nebelieka galimybės vykdyti išieškojimą iš banko, todėl vienintelis veiksmingas restitucinio poveikio įgyvendinimo būdas yra įskaitymas. Tačiau jei vartotojas bankui sumokėjo daugiau nei gauta paskolos suma, jis negali pasinaudoti šia galimybe dėl permokėtos sumos.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, paskolos sutarties trukmė ir situacijos po tokios sutarties pripažinimo negaliojančia ypatybės kelia abejonių dėl direktyvų 93/13 ir 2014/59 tarpusavio sąveikos. Direktyvoje 2014/59 nenumatytos konkrečios vartotojų teisės, todėl reikėtų manyti, kad priverstinio pertvarkymo atveju būtų priimtina apriboti vartotojų, kaip banko kreditorių, teises. Direktyvoje 2014/59 įtvirtintas principas, kad kreditorių padėtis neturėtų pablogėti palyginti su įprastomis nemokumo bylomis ir kad tos pačios klasės kreditoriai turėtų būti traktuojami vienodai. Todėl atrodo, kad iš vartotojo atėmus veiksmingą galimybę reikalauti grąžinti gautas įmokas, viršijančias paskolos sumą, nors tai ir nepalanku vartotojui, tai atitinka Direktyvos 2014/59 tikslus, nes vartotojai šiuo atžvilgiu vertinami vienodai, kaip ir kiti kreditoriai.
- 14 Tačiau banko įsipareigojimų kitiems kreditoriams sumą riboja privalomojo pertvarkymo paskelbimo data. Po šios datos reikalavimų bankui suma (pvz., kylanti iš nurašytų obligacijų) nepadidės, todėl neigiamas pertvarkymo poveikis (nuostoliai), susijęs su sumažėjusia galimybe patenkinti reikalavimą ar net panaikinti įsipareigojimą, nebedidės. Tuo tarpu vartotojas, kuris po pertvarkymo paskelbimo patenkina banko reikalavimus remdamasis nesąžiningų sąlygų turinčia sutartimi, patiria vis didesnių nuostolių, nes nebegalės susigrąžinti sumokėtų įmokų. Įskaitymo galimybė ribojama banko reikalavimo suma ir bus apribota papildomais formaliais reikalavimais numatomoje bankroto byloje. Todėl vartotojo padėtis bus blogesnė nei kitų kreditorių.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, minėtų Direktyvos 93/13 ir Direktyvos 2014/59 nuostatų aiškinimas, pagal kurį būtų neįmanoma sustabdyti su vartotoju sudarytos kredito sutarties vykdymo atitinkama teismo nutartimi, prieštarautų veiksmingumo principui. Tokiu atveju vartotojas ne tik netektų galimybės faktiškai pasitraukti iš sutarties, kurioje yra nesąžiningų sąlygų, bet ir būtų priverstas toliau ją vykdyti, nesant galimybės vėliau pasinaudoti restituciniu poveikiu. Tokiu atveju Direktyva 93/13 neturėtų atgrasomojo poveikio, nes sutartys su nesąžiningomis sąlygomis ir toliau būtų vykdomos, o ūkio subjektas gautų pajamas. Tokiu atveju pagal Sąjungos teisę

veikiančiai valstybės institucijai paskelbus apie pertvarkymą, vartotojai netenka savo teisių, kurias ypač saugo, *inter alia*, Pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnis.

- 16 Tuo tarpu teismai atitinkamas nacionalinės teisės nuostatas aiškina taip, kad priverstinio pertvarkymo metu bankui negali būti taikomos reikalavimų užtikrinimo priemonės. Toks aiškinimas visiškai neatitinka Direktyvos 93/13 nuostatų ir atima iš vartotojo šioje direktyvoje numatytas teises. Todėl teismai atsisako suteikti vartotojams garantiją.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, šiomis nacionalinės teisės nuostatomis netinkamai įgyvendinamos Direktyvos 2014/59/ES 70 straipsnio 1 ir 4 dalys, nes pagal šią nuostatą valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad pertvarkymo institucija (nagrinėjamu atveju – Bankų garantijų fondas) turėtų įgaliojimus apriboti pertvarkomos įstaigos užtikrintų kreditorių teisę patenkinti savo reikalavimus iš bet kokio tos įstaigos turto, ir tik nuo tada, kai pranešimas apie apribojimą paskelbiamas valstybėje narėje, kurioje ta įstaiga yra įsteigta.
- 18 Tuo tarpu Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalyse visiškai neatsižvelgiama į Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytas sąlygas. Taigi iš esmės Direktyva 2014/59 į nacionalinę teisinę sistemą perkelta plečiamai, todėl iš esmės uždrausta pertvarkomam subjektui taikyti laikinąsias apsaugos priemones, o tai taip pat pažeidžia Direktyvoje 93/13 numatytas vartotojų teises.
- 19 Atsižvelgdamas į būsimą Teisingumo Teismo sprendimą byloje C-287/22, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas laikosi nuomonės, kad reikalavimų užtikrinimo priemonių, kurį sudaro prievolės mokėti paskolos įmokas pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą sutartį sustabdymas, taikymas taip pat būtų priimtinas bankroto byloje. Reikalavimų užtikrinimo priemonė yra susijusi su nepiniginiu reikalavimu pripažinti sutartį negaliojančia, o toks reikalavimas neturi tiesioginių turtinių pasekmių bankrutuojančiam subjektui. Tokia reikalavimų užtikrinimo priemonė nėra taikoma bankrutuojančio subjekto turtui pagal Bankroto įstatymo 146 straipsnio 3 dalį. Turtinės pasekmės bankrutuojančiam asmeniui kyla iš piniginių reikalavimų dėl nepagrįstai įvykdytų įsipareigojimų grąžinimo kaip restitucijos poveikio, atsirandančio taikant Direktyvą 93/13 ir jos įgyvendinimo nuostatas, pvz., CK 385¹ straipsnio 1 dalį. Todėl šiam antrajam reikalavimui neleidžiama taikyti užtikrinimo priemonių.
- 20 Kadangi tokio reikalavimo, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, užtikrinimas būtų priimtinas bankroto byloje, Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalių aiškinimas, pagal kurį atsisakoma užtikrinti tokį reikalavimą, pablogintų vartotojo (kreditoriaus) padėtį bankroto byloje. Taigi toks aiškinimas prieštarautų Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies g punktui.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į

veiksmingumo principą, net ir tuo atveju, kai pradėtas priverstinis pertvarkymas, reikalaujama, kad tuo atveju, kai vartotojas iškelia bylą įmonei (bankui), siekdamas, kad kredito sutarties sąlygos būtų pripažintos nesąžiningomis, vadinasi, ir pripažinti šią sutartį negaliojančia bei reikalauti grąžinti pagal negaliojančią sutartį vartotojo sumokėtas įmokas (restitucija), nacionalinis teismas galėtų sustabdyti tokios paskolos sutarties vykdymą. Šios rūšies reikalavimų užtikrinimo priemonės neturi pirmenybės prieš kitus kreditorius, nes jos netaikomos reikalavimams grąžinti bankui jau sumokėtas įmokas.

- 22 Vis dėlto reikia atsižvelgti į tai, kad atsakovas bankas turi reikalavimą grąžinti išmokėtą paskolos sumą tuomet, kai pradėtas privalomas pertvarkymas. Atrodo, kad įmokų sustabdymas dar nepasiekus banko reikalavimo sumos prieštarauja šio pertvarkymo tikslui, nes apriboja arba sulėtina išieškojimo procesą, o šis taip pat skirtas kitų kreditorių reikalavimams patenkinti. Be to, kol kas neatmetama galimybė, kad, be reikalavimo grąžinti išmokėtą paskolą, bankas gali turėti ir kitų reikalavimų, kaip nurodyta prejudiciniuose klausimuose bylose C-520/21 ir C-756/22.
- 23 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siūlo į taip pateiktą klausimą atsakyti, kad jame nurodytos nuostatos, atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus, turi būti aiškinamos taip, kad jomis draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ir teismų praktika, pagal kurias negalima tenkinti prašymo dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių, sustabdant paskolos sutarties, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, taikymo, nepaisant to, kad bankui buvo pradėtas priverstinis pertvarkymas, kai vartotojas jau sumokėjo bankui priklausančias įmokas (tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas).